

Ondergetekenden:

- a. Het Ministerie van Defensie, in deze vertegenwoordigd door staatssecretaris G.P. Tuinman, hierna te noemen als 'Defensie',
- b. Het college van Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Holland, handelend als bestuursorgaan, in deze vertegenwoordigd door gedeputeerde E.A.S. Rommel, hierna te noemen als 'de Provincie',
- c. Het college van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Den Helder, handelend als bestuursorgaan, in deze vertegenwoordigd door wethouder F. Camara, hierna te noemen als 'de Gemeente'.

Hierna gezamenlijk te noemen als: 'Partijen'.

Aanleiding

Het samenwerkingsverband Ontwikkeling Maritiem Cluster komt in een nieuwe fase. Er is in de afgelopen periode veel voorbereidend werk verricht met verkenningen en analyses voor de onderbouwing van de deelprojecten. In 2024 zijn twee bestuurlijke overleggen tussen partijen gehouden. Daarin is gezamenlijk uitgesproken dat er behoefte is om meer vaart te maken en te komen tot afspraken die de basis leggen voor het kunnen realiseren van de opgaven. Er is gezamenlijk onderkend dat het nu tijd is om van voornemen en verkennend onderzoek naar de fase van planuitwerking te gaan. Om dit mogelijk te maken zijn concrete vervolgstappen ter versterking van de integrale aanpak nodig. Deze worden als aanvullende afspraken conform artikel 5.2 van het Bestuursakkoord Ontwikkeling Maritiem Cluster uit 2023 in deze overeenkomst vastgelegd.

Kader

Defensie, de Provincie en de Gemeente werken ieder vanuit de eigen verantwoordelijkheid en bevoegdheden samen aan een toekomstbestendige ontwikkeling van het bredere havengebied in Den Helder. Hiertoe hebben zij op 29 juni 2023 het Bestuursakkoord Ontwikkeling Maritiem Cluster gesloten, waarin is vastgelegd dat zij gezamenlijk studie, planuitwerking en besluitvorming voor verschillende onderdelen van het 'Voornemen Integrale Ontwikkeling Maritiem Cluster' oppakken. In dit voornemen is een scala aan mogelijke projecten opgenomen, onderverdeeld in drie clusters:

- Cluster 1: waarin 4 projecten voor bereikbaarheid, leefbaarheid en waterveiligheid zijn ondergebracht;
- Cluster 2: waarin 6 projecten ten behoeve van ruimtelijke en economische structuurversterking zijn ondergebracht, zoals de versterking van de civiel-militair samenwerking op het gebied van maritiem onderhoud ;
- Cluster 3: waarin mogelijke ontwikkelingen op de langere termijn zijn ondergebracht, zoals een eventuele verplaatsing van de veerhaven.

De projecten in deze clusters kennen raakvlakken met elkaar en worden daarom in samenhang opgepakt. Een brede, integrale en gebiedsgerichte aanpak is essentieel om te komen tot realiseerbare en inpasbare oplossingen van de opgaven van het bestuursakkoord. Samen wat moet, afzonderlijk wat kan. De in dit document te maken afspraken hebben betrekking op de planuitwerking en start van realisatie van projecten in cluster 1.

Het samenwerkingsverband Ontwikkeling Maritiem Cluster streeft naar synergie tussen de civiel-militaire ontwikkelingen om niet alleen de economische en sociaal-maatschappelijke structuur van de regio Kop van Noord-Holland en de stad Den Helder te versterken, maar ook om de energietransitie en de groei en ontwikkeling van Defensie vanuit de gebundelde kracht van de regio te ondersteunen.

Dat is gezien de veranderende veiligheidssituatie in de wereld belangrijker dan ooit. De Nederlandse krijgsmacht richt zich meer op het beschermen van het eigen grondgebied en dat van NAVO-bondgenoten. Daarvoor wordt fors geïnvesteerd in de krijgsmacht, waaronder de Koninklijke Marine in Den Helder. Weerbaarheid van de samenleving reikt verder dan Defensie. Door samen goed voorbereid te zijn, is Nederland meer weerbaar tegen en bij incidenten. De hele samenleving is hiervoor nodig: overheid, burgers, maatschappelijke organisaties, bedrijfsleven, industrie, kennisinstellingen, etc. Vertaald naar de ontwikkeling van het Maritiem Cluster zijn onder andere een goede bereikbaarheid en structuurversterking van Den Helder cruciaal. Dit vraagt om een goede samenwerking tussen de partijen in dit cluster en dat we - vanuit ieders verantwoordelijkheid - de projecten gezamenlijk oppakken.

In het bestuursakkoord is benoemd dat de inzet van andere overheden met een verantwoordelijkheid die raakt aan het Maritiem Cluster gewenst kan zijn om tot besluitvorming te komen. Zo heeft de gemeente Texel de intentie uitgesproken om bij te dragen aan (een of meer) nader te bepalen projecten binnen het Maritiem Cluster die ten goede komen aan de bereikbaarheid van Texel. Eventuele afspraken hierover worden indien wenselijk vastgelegd in een separate overeenkomst.

Stand van zaken projecten cluster 1

Het bestuursakkoord van 29 juni 2023 is de basis voor het Programma Ontwikkeling Maritiem Cluster. Binnen het programma ligt de focus in eerste aanleg op de deelprojecten in cluster 1, die in samenhang voorwaardelijk zijn voor de bredere ontwikkeling van haven, stad en regio, voor verbetering van de leefbaarheid en voor de bereikbaarheid van de haven, marinehaven en Texel. Het gaat om de volgende deelprojecten, waarvan de planuitwerking is gestart:

- **Versterking van de havendijk aan het Nieuwe Diep.** Het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier heeft in 2023 het bestuursakkoord mede ondertekend. Het Hoogheemraadschap heeft samen met de Port of Den Helder en de Gemeente gewerkt aan de versterking van de havendijk aan het Nieuwe Diep. Hierover is op 23 oktober 2024 een samenwerkingsovereenkomst getekend, gericht op de realisatie van een verbrede kade, in combinatie met het op orde brengen van de waterveiligheid. De verbrede kade levert mogelijk een bijdrage aan de benodigde

- faciliteiten voor wind op zee. Op grond van een aanvullend onderzoek heeft het Maritiem Cluster de ruimtebehoefte voor windenergie op zee in kaart gebracht als onderdeel van de samenwerking in cluster 2.
- **Verbetering verkeersdoorstroom van en naar de haven en het marineterrein.** Het ontvlechten van het verkeer door een extra oeververbinding over de Koopvaardersbinnenhaven (de Ravelijnbrug) om verkeersstromen van en naar de haven, het marineterrein, van en naar het centrum van Den Helder en de veerboot beter te kunnen afwikkelen, in relatie tot de weg N250;
 - **Het vervangen en verplaatsen van de Moormanbrug.** Tijdige vervanging is nodig om een goede en veilige toegang tot het Nieuwe Haventerrein te waarborgen. Verplaatsen is nodig voor extra afmeercapaciteit om de groei van de Koninklijke Marine aan de zijde van het marineterrein op te kunnen vangen. Hiervoor is door Defensie de projectkaart vastgesteld als een belangrijke stap naar realisatie van deze behoefte. Een bijkomend effect is dat de voor Defensie benodigde verplaatsing tevens kan bijdragen aan de mogelijkheid tot havenontwikkeling aan de civiele zijde.
 - **In combinatie hiermee het aanpassen van het daarop aansluitende tracé Nieuwe Diep / Nieuwe Werk;**
 - **De ontwikkeling van Buitenveld** voor legering van defensiepersoneel en daarmee ruimte maken op het Nieuwe Haventerrein voor uitbreiding van andere activiteiten;
 - **Het geschikt maken van ‘het Paleis’ (voormalig Commandementsgebouw) voor hergebruik.**

Stand van zaken projecten andere clusters

Vanwege de samenhang van de projecten binnen cluster 1 met de andere clusters wordt ook kort de stand van zaken van twee projecten geschetst. Dit betreft in de eerste plaats het onderzoeksproject “aanrijterrein veerhaven Den Helder” en ten tweede de verdere uitwerking van de verkenning “civiel medegebruik Vliegkamp De Kooy”.

Om de bereikbaarheid van Texel te garanderen, werkt Rijkswaterstaat aan de vervanging van de aanlandinrichting van de veerhavens op Texel en in Den Helder. Dit vraagt vanwege de het belang van een goede verkeersafwikkeling, specifiek in relatie tot de ontwikkelingen rond de bruggen en het Nieuwe Diep-Nieuwe Werk, om een visie op de herinrichting van het aanrijterrein van de veerhaven in Den Helder. Vanwege het belang van Texel en de samenwerkende partijen, is het onderzoeksproject “aanrijterrein veerhaven Den Helder” toegevoegd aan het programma.

Omdat Den Helder niet alleen een haven is, maar ook kennishaven en luchthaven, verkennen de gemeente, provincie, Defensie en andere ministeries in gezamenlijkheid de toekomstige mogelijkheden van civiel medegebruik van het Maritiem Vliegkamp De Kooy ten behoeve van energietransitie, duurzame brandstoffen en innovatie, zoals de ontwikkeling en het testen van maritieme drones. Ook het versterken van de relatie tussen arbeidsmarkt en onderwijs hoort hier bij. Op basis van gezamenlijk uitgevoerd onderzoek worden er nu tafels ingericht om deze opties verder uit te werken in ontwikkelrichtingen.

Aanvullende afspraken

Tijdens de in 2024 gehouden Bestuurlijke Overleggen tussen Partijen is uitgesproken dat de ontwikkeling van het Maritiem Cluster een nieuwe fase ingaat en er behoefte is om meer vaart te maken met het realiseren van de opgaven. Daarom zijn voor verdere uitwerking van de projecten uit cluster 1 van het bestuursakkoord aanvullende afspraken nodig over:

- Vastlegging van de investeringsbereidheid;
- Samenwerking ten behoeve van voortvarende besluitvorming;
- Versterking van de programmaorganisatie.

Deze worden in termen van constatering en afspraken hieronder uitgewerkt.

7. Vastleggen van de investeringsbereidheid

Partijen constateren dat:

- 7.1. Onderstaande ontwikkelingen en besluiten de urgentie en noodzaak duidelijk maken om met principe-afspraken over investeringsbijdragen en het gezamenlijk ter hand nemen van het verwerven van additionele middelen de planuitwerking en -realisatie te versnellen.
- 7.2. In de op 30 september 2024 door Provinciale Staten vastgestelde Investeringsstrategie Noord-Hollandse Infrastructuur (iNHi) vanuit het oogpunt van leefbaarheid een hoge prioriteit is gegeven aan het aanpakken van de huidige provinciale weg N250 als doorgaande route door Den Helder en voor bereikbaarheid van Texel (onder de titel Maritiem Cluster) en daarmee een opmaat is voor de verdere investeringsbesluitvorming.
- 7.3. Op respectievelijk 20 januari en 26 februari door de gemeenten Den Helder en Texel de Mobiliteitsaanpak 2040 is vastgesteld met de inzet op een nieuwe Ravelijnbrug en het verplaatsen van de Moormanbrug (Bestuursakkoord Maritiem Cluster), om verkeersstromen van/naar de haven en het marineterrein, van en naar het centrum van Den Helder en de veerboot beter te kunnen afwikkelen.
- 7.4. Defensie de plannen rondom de vervanging en verplaatsing van de Moormanbrug en de ontwikkeling van de legering Buitenveld nader heeft uitgewerkt en de benodigde investeringen voor deze opgaven heeft opgenomen in het Lange Termijn Plan Investerings. De planontwikkeling van het Paleis bevindt zich nog in de verkennende fase.
- 7.5. In het Platform Mobiliteit Noord-Holland Noord werken overheden samen om de bovenregionale mobiliteitsvraagstukken te behartigen en de bereikbaarheid van Noord-Holland Noord ook in de toekomst te garanderen. Dit wordt onder andere gedaan door gezamenlijk te prioriteren. Infrastructurele projecten uit het Maritiem Cluster met een Rijkscomponent kunnen een volgende prioriteit van het Platform worden door deze in te brengen bij bestuurlijke overleggen met het Rijk, zoals het BO-MIRT. In het huidige MIRT-onderzoek 'Multimodale Ring Alkmaar' wordt het uitbreiden van het Maritiem Cluster als argument meegenomen voor de bereikbaarheidsmaatregelen op de ring Alkmaar met de N9.

- 7.6. De opgaven voor bereikbaarheid rond de N250 randvoorwaardelijk zijn voor de realisatie van de doelstellingen van het Maritiem Cluster.
- 7.7. Defensie in verband met het vervangen en verplaatsen van de Moormanbrug en het ontwikkelen van de legering Buitenveld tevens bijdraagt aan de koppelvlakken van beide defensieprojecten met het Nieuwe Diep / Nieuwe Werk en de Ravelijnbrug om een goede verkeersafwikkeling te realiseren.

En spreken af:

- 7.8. Dat partijen middelen reserveren voor:
 - a. Onder voorbehoud van besluitvorming door Provinciale Staten van Noord-Holland: het ontvlechten van het verkeer door een extra oeververbinding vanaf de N250 over de Koopvaardersbinnenhaven (de Ravelijnbrug), in relatie tot de gehele N250 inclusief het aanrijterrein van de veerhaven Den Helder.
 - b. Onder voorbehoud van besluitvorming door de Gemeenteraad van de Gemeente Den Helder: het herinrichten van het tracé Nieuwe Diep / Nieuwe Werk, in samenhang met maatregelen ten behoeve van kadegebonden bedrijvigheid, zoals faciliteiten voor windenergie op zee.
 - c. Defensie: het vervangen en verplaatsen van de Moormanbrug, het ontwikkelen van de legering Buitenveld, met een nog door partijen te besluiten bijdrage voor de koppelvlakken van de beide defensieprojecten met de hiervoor onder a. en b. genoemde projecten. En voor het gebruiksgereed maken van het 'Paleis'. Met de koppelvlakken wordt bedoeld de letterlijk aansluitende verkeersoplossingen van de hierboven genoemde defensieprojecten, zoals een verkeersregelininstallatie, in- uitvoegstroken, of een verkeersplein, indien deze oplossingen vanuit verkeersveiligheid of verkeerstechnisch oogpunt het beste bijdragen aan de nieuwe ontstane situatie ter plaatse.
- 7.9. Dat Partijen in het kader van het programma Maritiem Cluster zich inspannen voor het verwerven van additionele middelen voor hun projecten en daartoe de noodzakelijke aanvragen opstellen en activiteiten ondernemen.
- 7.10. Dat de gemeente Den Helder en de provincie op basis van uit te voeren verkeersonderzoeken nader in overleg treden over eigendom, beheer en onderhoud van bestaande en nieuwe infrastructuur (te weten het Nieuwe Diep / Nieuwe Werk en de Ravelijnbrug), vanaf het begin van de N250 bij kruispunt Kooybrug.

8. Samenwerkingsafspraken ten behoeve van voortvarende besluitvorming

Partijen constateren dat:

- 8.1. De omvang en complexiteit van het realiseren van twee nieuwe bruggen en aanpassing van een doorgaande weg met verschillende bevoegde gezagen een zorgvuldige en integrale planologische procedure vereist wat betreft milieueffectonderzoeken en te benutten planologische instrumenten. De procedure

dient recht te doen aan de samenhang van de projecten zonder dat de voortgang in het geding komt.

En spreken af:

- 8.2. Dat zij onderzoeken welke planologische procedure en daarvoor benodigd onderzoek bijdraagt aan snelle, zorgvuldige en in doorlooptijd samenhangende besluitvorming en de coördinatie en inzet voor deze procedures daar op toesnijden en toerusten.

9. Versterken van de programmaorganisatie

Partijen constateren dat:

- 9.1. Vrijwel alle deelprojecten van het Maritiem Cluster in een relatief klein gebied samenkomen en zeer veel onderlinge afhankelijkheden hebben, waarbij de bestuurlijke, juridische en plan-technische complexiteit hoog is.
- 9.2. Dat het noodzakelijk is de programmaorganisatie, die ten dienste staat van de verschillende deelprojecten, te versterken ten behoeve van adequate planvoorbereiding van de in 7.8 genoemde deelprojecten.

En spreken af:

- 9.3. In lijn met de uitgesproken investeringsbereidheid, met inachtneming van de nu geldende verdeelsleutel voor de directe programmakosten van 1/3 per partij, voor de fase van de planuitwerking van de in 7.8 genoemde projecten van het programma de stuurgroep te mandateren voor:
 - a. Het uitwerken van de opzet van het programmabureau, inclusief capaciteit ten behoeve van planologische procedures, milieuonderzoeken, lobby, communicatie en participatie;
 - b. indien er akkoord is over het bovenstaande, budget vrij te maken voor versterking van het programmabureau, inclusief een passende huisvesting.
10. Deze afspraken toe te voegen als addendum bij het Bestuursakkoord Ontwikkeling Maritiem Cluster.
11. Dit addendum treedt in werking direct na ondertekening door alle partijen.
12. Wanneer één van de partijen in de Stuurgroep Ontwikkeling Maritiem Cluster de wens uitspreekt bestaande afspraken in te trekken, aan te passen of nieuwe afspraken toe te willen voegen, dan treden partijen met elkaar in overleg.

Aldus overeengekomen te Utrecht op 20 maart 2025.

DE STAATSECRETARIS VAN DEFENSIE,

G.P. Tuinman

GEDEPUTEERDE STATEN VAN DE PROVINCIE NOORD-HOLLAND,
Namens deze gedeputeerde

E.A.S. Rommel

BURGEMEESTER en WETHOUDERS VAN DE GEMEENTE DEN HELDER,
Namens deze wethouder

F. Camara